

**Quare Pape ac discipulorum eius libri a doctore Martino
Lutheru combusti sint : ostendant etiam ipsi quare doctoris
Martini libros combusserint.**

<https://hdl.handle.net/1874/353223>

Quare Pape ac Discipolorum eius
libri a Doctore Martino Lu-
thero combusti sunt.

Osteinant etiam ipsi quare Doctoris
Martini libros combusserint

Wittenberge. AD. D. XXX.

Quesas que se en el libro de la
misericordia de la Virgen María
que es compuesta por

el libro de la Virgen María
que es compuesta por

el libro de la Virgen María

3

Ihesus.
Omnibus amatoribus Christiane veritatis: grā et pars a deo

Si Martinus Luther: vocatus sacre scripture
Doctor: Augustinianus Luttenberge. notu nū
ueris facio: me cōscio/cōsulēte/cooperatēqz Die
tunc post festū dñi Nicolai Anno. M.D.XXX
cōbustos esse libros Romani Pontificis: ac ali
quoz discipuloz eius. Si ergo quisqz (quemadmodū) suturos
reor: admirabundus interrogari: qua causa cuiusve id efficerim
iussu: hoc ex me responsū habeat modo
Principio Vetus hic tradit⁹ mos ē: venenatos malosqz libros
ignib⁹ contradere/ quemadmodū in acris apostolicis legimus
ix. cū quinquaginta milii denarioz precij libros cōbastissent
Pauli secuti preceptionē
Scđo Ad hoc indign⁹ licet baptisatus tñ Christians sum.
adūratus etiā sacre scripture Doctor: ultra id Concionator quo
tidianus. cui⁹ nomen/status inramet u/ostituiqz exigunt. fallas
seductias impiaqz disciplas extirpare: aut saltē prohibere Et
licet multos adhuc similis cōples ea necessitas fuerit: qui tñ icidip
sum vel uoluerūt vel nō potuerūt efficere vel ignorātia forte: vel
imbecilli timore obstanti. Esse, nequaqz tñ hac re extra culpā
ego. si sc̄iētia egregie instituta instruqz: ac fortiter satis dei
grā excitato amo: cuiusqz exēplūme morari sinere.
Tercio Neqz tñ hoc facimus aggressus suis vñqz: si experiri
videreqz cōtigissit Papā ipm ac ipsos Papistas seductores
neu errare et seducere. Ulex post multas frustra me admo
nitiones instructioneqz factas: in impijs eoz erroribus/ animaz
etiā perditionibus adeo et obstuuisse et occaluisse. vt non solū
nō doceri sinant se se vez precipites obturatis auribus ecceca
tisqz oculis/enāgelica doctrina vanata ac ignib⁹ tradita sua An
tichristiana diabolicaqz dogmata et p̄fiment et sustentet
Quarto Induc̄ non posui ut credā Ipsi⁹ Leonis Decimi
(Leonis personā puto) iussu hoc facta esse/nisi id certi⁹ cognō
vero. In et ipsi spero hos amēerstos libros/ licet suoz prede
cessoz non placere nec cordiesse: et si placeant iuxta estimo.
Scio etiā accertis habeo authoribus Lolonicses ac Rouaniē

ses/qui ad id ut meos exirent libros per se serunt habuisse se
Learee Ad statis p̄sensum ac mandatum veritatem parcere
quod id estimationis multorum aureorum milium dous ab ipsis prese-
ris coemerunt

Quinto Cum modo per eos hanc librorum existentiam/veritatem
non parua exoriatur Detrimentum ipsorum simplex plebecula of-
fessionem hinc concipere possit in multorum animorum interitu. Ego
instinctus spiritus quemadmodum spero ad confirmandam susten-
tandorum tam adversarios contra libros exstis ipsorum/desperata
penitus conversione. Quare nemo sit quem moueat existor a
me librorum excellentes tirulinomen ac fama Pontificij status/
Canonicique iuris longeui usus Sed prius audiat ac intueatur
que in his libris Papa suos doceat et que in hoc tam sancto spir-
itu iure venenata abominandaque consistantur dogmata.
Et quid nos in hanc usque lucem adorauerimus veritatis loco. Ac
tum libere iudicet an iure aut iniuria hos libros cōbusserim

**Articuli et errores Canonici iuris et Papalium
librorum quare merito cōburendi vitandique veniente**

Prinus

Papa et suorum tenentur preceptis diuinis subesse ac parere.

Hanc ab omninanda doctrinam scribit in Capitulo Solite. de
Majoritate et obedientia ubi sancti Petri verbum cuius inquit
subditi estote omni potestati. ita interpretatur Sanctum Petrum nec se nec suos successores hoc est sacerdotes sed subiectos
alios existimasse.

Secundus.

Non est preceptum sed consilium. S. Petri ubi docet omnes
Christianos subiectos regibus esse debere ibidem.

Tercius

Solem significare papalem Unam mundanam potestatem inter
Christianos docet ibidem.

Quartus.

Papa et sua sedes non tenentur subesse Christianis conciliis
et ordinacionibus. c. Significasti. de Electi.

Quintus.

Papa habet in pectore suo plenam potestatem super omnia iura
in Prologo sexti

Sextus.

Ex hoc sequitur papam potestatē habere Concilia omnia et ordinationes universas abrogare/mutare/et ponere quādīmo, dīm agit quotidianē: qua re neq; potestas vlla nec utilitas ipsis remanet Concilijs ordinationibusq; Christianis.

Septimus

Papa ius habet exigere iuramenta et obedientiā ab episcopis pro ipsis; pallijs.c. Significasti. contra illud Statū accepisti gratis dare

Octauus

Si qñ tante prauitatis papa existeret: ac secum infinitā hominū multitūdinē cateruat im ad inseros pertraheret ab nullo tamen mortaliū castigari poterit. xl.c. **Si papa**

Hic articulus eriā solus satis efficacē causam prestatet abolen- di ignib; omnes pape libros quid queso diabolici impietatisq; audeant isti: qui has restam abominandas impudenti adeo fronte: et seruant et precipiunt. Respice precor o Christianum peccus: quid te canonicum hoc spiritalēq; ius doceat

Nonus.

Post ipsum statim deuz totius Christiane religionis salutis in Ponti. Rom. sita est ibidē **Contra illud Credo ecclesiā fan-** crā. Et ita cogerentur Christiani omnes interire/quoties ma- lūm contingere esse Pontificem.

Decimus.

Papam nemo iudicare potest super terram: nemo etiam eius iudicare indicium Clerum ipsius est omnes homines super ter- ram iudicare. ix. q. iii.c. **Luncta.**

Hic articulus caput est: qui vt oīo figeret radices per multa se- quentia capitula/ac rotam deinceps canonici iuris corpus sub- inde adduerit/vt facile appareat: solum ob id conditum canonis cum ius esse: vt pontifex libere queat agere/omittere etq; quod liberet/ac facultatem peccandi dare/ac bonis operibus ponere obice. Si incōcūsus hic stat articulus/ruit cu verbo suo Chri- stus. Sin vō non stat totū pontificiū ius cu ipso pōtifice ac sua sede precepit adit. Clerum mō constare nullo pacto potest: qz iubet Petrus. i. pet. v. Omnes inuicē humilitatē insinuate. Et Paulus Roma. xij. Nonoe inuicē p̄nemictes. Et Christus ipse sepe ait Qui vult maior esse inter vos/sit ministrus omnium.

6
Hinc est q[uod] Paulus restitit Petrum in facie[bus] Gal. ii. q[uod] nō re-
creat ambularet ad veritatem Euangelij. et Act. viii. vbi Petrus
cum Joanne ab aliis mutantur apostolis veluti subditi eis.
Quare neq[ue] est neq[ue] esse verū potest: Pontificis nullius subie-
ctum iudicio esse. immo subiectus omnibus esse debet ac pari iudi-
cium q[ui] inter omnes ambit esse maximus. Ipsum etiā ius ponti-
ficis quoniam illud eius fundamentū inq[ue] hoc totū persatur/pog-
nat in omnibus eius articulis aduersus Euangeliū Christi
Poserit admitti illud mundi potestate obnoxia subiectis esse
non debere Lex Christus vertit illud ac mutat/inquiēs vos
nequaquam eritis quales gentium principes. Voluntatis populi sui
principes omnibus subiectos esse debere: ab omnibusq[ue] pati iudi-
cium. Quoadmodum ait Luce. xxi. Reges gentium dominan-
tur eis: vos autem non sic/sed qui maior est in vobis sicut mi-
nor. Quomodo mō minor esse potest ille/ qui nullius vult de-
se pari iudicium?

Si Christi verbis leges (quae ad modum faciunt aliqui) pone-
re volumus: ipsum pontificem intra semet inquit suo pectore omnium
se minimū debere estimare. vez ita se non ostentare vulgo/co-
gimur etiā affirmare in pectore se estimare oportere maximum
at non ita in plebe se ostende/ atq[ue] ita contra vel utruq[ue] seruare
corde spiritualiter: vel utruq[ue] soris ostendere/ quo Christi ver-
ba ille a constare queant.

Hic ille est articulus: ex quo in uniuersum orbem malum omne
prodijt: quare ius illud canonicum cœi res venenata: irre extirpa-
dum fugiendumq[ue] venit. q[ui] ex eo sequitur quae ad modum et se-
cutum palam est omnibus: nulli posse malum prohiberi: bonum pro-
moueri nullū. atq[ue] ita videntibus ac scientibus nobis/cogimus
pati cum Euangelio fidē occidere.

Tudecimus

Romana sedes plena dat omnibus iuribus potestate: verum
nullis eorum ipsa obnoxia est. xxv. q. i. **H**oc est: quicq[ue] Papa
vult/vis sit: neq[ue] tñ quicq[ue] eorum seruare tenetur: quae ad modum
Christus Athene. xxvij. inquit de inde eorum phariseis Alligant
onera grauia et importabilia/ et imponunt in humeros hominum
digito autem suo nolunt ea mouere. **O**tra hoc Paulus ait Ga-
la. y. State et nolite itez iugo seruitus contineri

Quoddecimus.

Petra supra quā Christus dicitur. xvi. ecclesia suam edificat vocatur Romana sedes. Dist. xii. cum proximis suis. cum tñ solus ipse Christus ea petra sit. i. Lxx. x.

Decimus tertius.

Olanes soli date sunt Petro. cum tñ Matth. xviii. Christus eas ecclesie tradat.

Decimus quartus.

Christus transfiguratus de se in Petrum sacerdotium. De consti. c. Translato. contra quod David psal. L. ix. Et Paulus ad hebre. vii. Christum solum esse sacerdotem in eternum asserat: cuius sacerdotium nunc possit transferri

Decimus quintus.

Papa potestare habet condendi leges in Christianā ecclesiā. xxi. q. i. ideo permittere. Contra qd. Gal. v. loquitur Paulus. Ilos in libertate vocari estis fratres.

Decimus sextus.

Quod Christi verbum. Quodcumq; ligaueris super terrā. Si luc contorquer: ex his potestare habere se totā Christi ecclesiā as suis temerariis legib; posse degrauare. Cum in per id nihil velit aliud: q; peccatores ad penam et penitentiam adigēdos: nec in totū alio onorare immōctos: quē admodū verba clare sonat.

Decimus septimus.

Quod Papa sub excommunicatione et peccati pena: statim debet Christiano seu carnū ouorum et butyri: his alijs cibis prohibet: cuius apud eum nulla potestas est. Lex eius officij tantum: amice ad id cohorari: permettere q; solidam Christianis libertatem: comedendi que velint.

Decimus octauus.

Quod in universum sacerdotibus ademit matrimonia: quare inter Christianos multa peccata atq; scādala sine causa aucta sunt: cōtra divinum preceptum et Christianam libertatē.

Decimus nonus.

Quod Papa Nicolaus tercuis aut quartus: in Antichristianis suis Decreralibus: inter multis alios pratos articulos assertat Christum in clavis dedisse Petru eiusq; successoribus: potestare celestis ac terreni regni. cum tñ palam sit. omnibus

8
quopacto Christus regnum terrum oblatum fugerit: omnibusqz
sacerdotibus claves esse: nec tamen omnes in celestia terrena
qz regna imperatores esse.

Tigesimus.

Quod ingens illud impiumqz mendaciu Cesarem Constanti-
num dedisse Romanam sibi terras/regna/reliquamqz potesta-
tem mundanam verum esse contendit atqz exigit etiam. **Contra**
quod Christ loquitur Matth. vi. Nolite thesaurisare vo-
bis thesauros in terra Item non potestis simul seruire deo et
mammoni.

Tigesimus primus

Quod se iactat esse heredem Romani imperij. De sen. et re in
di. c. **Pastoralis.** quanqz omnibus clarum sit: officio spirituali
tam mundi potentia male conuenire. **Ac Paulus iubat Epis-**
copum in dei verbo occupatum sublisteret.

Tigesimus secundus.

Quod docet equum esse vim vi repellere **Contra et supra pre-**
ceptum Christi Matth. v. Si qui vult tunicam tuam tollere
dimittit ei et pallium.

Tigesimus tertius.

Quod docet subditis licere potestatis esse inobedientes/ se-
cureges honoribus posse deturbare/ quemadmodum in multis
locis scribit/ fecit etia sepe/ contra et supra deum

Tigesimus quartus.

Quod sic putat potestatis esse/ omnia iuramenta/ sedera/ obli-
gationesqz inter sublimes ac humiles status posse dissuere se co-
tra et supra deum/ qui iubet fidem inuicem prestandam esse

Tigesimus quintus

Papam posse vota facta deo/ admovere et mutare **De voto et**
voto. quod etiam contra et supra deum est

Tigesimus sextus

Qui votum suum adimplere differt/ auctoritate intercedente
Pontificis/ non est fracti voti reus ibidem. c. non inv. ti. **Hoc**
est papa est supra deum.

Tigesimus septimus

Nemo in matrimonio seruire deo potest. **Ettamen Abra-**
ham ac alij mult i Sancti in matrimonio clari vixerunt,

Matrimoniumq; ipse instituit deus sine dubio ita rursum super deum esset se Antichristus.

Tigesimus octauus.

Quod iniustis illas leges suas exequat Euangelijs ac litteris sacris: quoadmodum in Decret. multis locis attestatur

Tigesimus nonus.

In Pape potestate situm esse: sacras litteras ex sua libidine et interpretari et flectere: nullijs permittere eas interpretari fecit atq; ipse velit/qua se supra dei verbum esset. rumpitq; illud et interimit. Licit Paulus dicat tamē i. Lox. xiiij. qd si alind reuelatum fuerit sedenti prior raceat

Tricessimus.

Non ex scriptura pontificem. verum scripturam a pontifice auctoritatem vim dignitatemq; trahere Qui articulis caput est cur veluti verus Antichristus ab ipso Christo vna cuj ipsa sua curia destrui meruerit. veluti iam ante vaticinatus Paulus est.

His similisq; articuli (quoy innumera existit multitudo) diretti eo omnes sunt: vt supra Deum et homines papa efficeretur. ipseq; nulli: verum cum ipso etiam deo Angelis eius illi obnoxij sint: adeo vt ipsius etiam pontificis dicipulifateri cogantur: papam rem admirabilem esse Neq; deum esse eum neq; hominem: etiam (foro ipissimum diabolum) impletur illud Pauli elogium quo inquit Reuelabitur homo peccati filius perditionis/qui aduersatur et extollitur supra omne quod dicitur deus aut colitur: ipso adiuuante maglo demone. Quod vero nominat eum hominem peccati ac filium perditionis/ non solum ipsius existimat personam papae: quia exigua in eo iactura fuerit. Vlerum quia eius domestica disciplina nihil aliud sit/ qd et peccatum et perditio. nego in aliam ullam rem preterit/ qd ut mundum in peccatu primum infernum deinde dedicat. Nihil ei simodi articulis facile cogitum est/imo copertum experientia ab hoc pontifice preter peccatum ac perditiones emanasse nihil/ ac emanare quotidie.

Illi etiam ipsi qui canonicum illud instituti hucusq; clam licet confessi tñ sunt/ meram olere et anariciam et tyrannide/ id quod etiam verum est. Et si quis mentiri nolit/ fateatur id necesse est

B

Et si paucis cognoscere desideras quid canonico illo iure con-
tineatur: accipe

Hec summa summarum est

Papa in terris Deus est super omnia
celestia/terrestria/spiritualia/et mun-
dana/omniaqz ad eum pertinent
cui nemo dicere audeat

Quid agis?

Hec est abominationis illa/hic setor/quo de Christus loquitur
Barthei.xxvij. **L**um videritis abominationem desolationis
stantem in loco sancto/que dicitur est a Daniele propheta/qui les-
git intelligat. **A**c fonsrus Paulus in templo dei sedebit (hoc
est in Christianitate) ostendens se tanqz sit deus

Quod vero Pape aut nemo aut admodum pauci mortaliū
suām ausi sint aperire abominationem/nemini mirum sit/quia
prophetatum est/ignibus traditurū omnes qui aduersabun-
tur ei: habebitqz adherentes ibi. et reges et principes omes.

Si Antichristi seductio tam esset aperta/vt ab omnibus nosca-
raretur facile: aut tam abiecta vt non precipui in ea reges mago-
natesqz conspirarent/trustra prophete et apostoli tam multa ac
tam severa et clamassent et scripsissent.

Cum in terris adhuc peregrinaretur Christus/multi mor-
tales qui et verbum eius audierunt/ac signa que faciebat vides-
runt/loquebantur aduersum eos/qui illum Christum esse nega-
bant. **L**um Christus venerit nunquid plora signa faciet qz
que hic facit: talis est modo murmur. **L**um Antichristus ve-
nerit/nunquid plura mala facere poterit/qz pape familia et fecer-
it et quotidianie agat? **C**redendum utiqz non solet/si hoc eius
regimen ex deo esset/tot inde animarum racturas/tot peccatorū
scelera produisse malum etiam demonem tanta potentia domi-
nari in eo siuisse **N**ec adhuc credimus donec perditis omnibus
nobis tandem sero hunc Antichristum dinoscamus.
Teluti ab conditi cui initio/maxima semper mala ex optimis

emanarunt. Veluti in supremo Angelorum choro/vbi mirabilis
lilia opera dei maxime erant/peccauit Lucifer ac damna multa
fecit. In paradyso in primo optimoq; hominem maximum
peccatum ac damnum evenerunt. Post id Gene. vi. Hati
gigantes sunt et tyram ex nullis alijs q; sanctis dei filijs.

Christus etiam dei filius noster alibi crucifixus est/q; in sancta
tinitate Hierusalem/vbi plurimum honoratus/ac plurima etia
signa fecerat:nec ab illis alijs q; a primoribus atq; principibus
sacerdotum:doctissimis omnium et sanctissimis. Neq; Ju
dam quenlibet oportebat abiectum confirmare statum: verum
quoq; apostolicum. Hoc modo nulla in terris civitas est: que
Romane vbi in gratia sanctorumq; copia p[re]ripuerit preroga
tiuam/cuiq; q; illi plus feterit. Quare ipsam etiam in gratiam
beneficiorum veluti Hierusalem/ipsi deo maximum damnum
reddat/atq; ex se in orbem rectissimum inocentissimumq; An
tichristum effundere: qui plus calamitatis edat/q; ex ipsa vniq;
bonae frugis Christus seminauerit. Ita proceditur certe/opoz
terq; hec omnia fieri sub Christi ac dei nomine ac umbra/ita ut
nemo ipsum Antichristum cognoscat/bonec Christus venerit
ac illuminauerit has tenebras lumine aduentus sui quemadmo
dum Paulus inquit.

Horum articulorum modo satissit: q; si quisq; ex papenecessa
riis extiterit:qui hos articulos audeat defendere ac propugna
re:ego in illo hos apertius enucleabo: similesq; illis magno nu
mero producam: intium tantum hi sunt huius serie rei. Nam
quod hucisq; factum iocus ludusq; fuit in pontificia causa Ego
in dei nomine hauc rem occipi/plenis spei imminere tempus:
quo ipsa res seipsum sine me finiat. His etiam ego comprehen
sos volo omnes eos articulos qui per Antichristi nuper a Ro
ma Apostolos/in ultima bolla condemnati combustiq; sunt ve
luti Christianos/totidemq; articulos pape impositos ceu Anti
christianos et impios/quod ipse meorum condemnauit.

Si ipsi audet meos articulos quibus plus Evangelice doctri
ne sacrarumq; litterarum continetur (quod sine iactantia vere
dicere et probare volo)quam in omnibus papisticis libr[is]/com
bunrere Tunc ego multo iustius eorum cōbussero impios iuriū
libros:in quibus nihil boni conscriptum intenit[ur].

12
Et si bonum sit aliquid (quae admodum de Decretorum libris
fateri cogor) tamen eo tractum est/ ut malum ac danum opere-
tur: ipsiisq; pontifici vires addat in eius Antichristiano regimi-
ne. || Nuc accedit q; quicquid in ijs inuenitur boni/non sernatur
per ingenti diligentia illius sernandi/quicquid peruersi maliaq;
continent.

Sit sua sane per me cuiq; estimatio libera/me hoc maxime mo-
vet/pontificem nunq; retecessisse quenq; aut scripturis aut rationi-
bus/qui vel locutus contra eum/vel lcripsit/velegit/verum solū
eos semper violentia excommunicationis/per reges/per prin-
cipes/adherentesq; alios sibi/aut fraudibus/aut criminibus fal-
sis oppressit/e.g. in exilium/cōbussit/aut alio pacto e medio su-
stulit/de quibuscum ex omnibus historijs arguam. Potuit
etiam ob id vñq; aut iudicium aut sententiam iudicum pati. Ve-
rum lallenit seper se esse supra scripturas iudicia ac potestates.

modo verum hoc est veritatem ac iusticiam non fugere iudici-
um/imo nihil amare eq; atq; lumen et iudicium gaudere inspici
probariq; Apostoli act. iiiij.iudicium etiam inimicis dederunt
dicentes Si iustitia est in conspectu dei vos potius audire q; de
um iudicate tam certa erat veritas. Papa autem obuelare omni-
bus oculos conatur:neminē pati iudicare: sed ipse iudicare om-
nes: tam incertus ac timidus est de omnibus suis operibus et
causis. Et hec eius in tenebris cōmictura et fuga lucis in causa
est: q; si etiam ex meritis complicitus Angelis esset: nō possem ei
credere tamen. Recete quisq; odit opera tenebrarum et amat
lucem

A Ω Θ Π

In his omnibus offero me stare iuri
coram omnibus hominibus

Samson Judicium. xv.

Sicut fecerunt mihi/sic feci eis,

13

Martinus Lutherius pio lectori Salute in Christo

Uper propositionibus tredecim resolu-
tiones meas nuper tumultuarione nego-
cio edidi: ut serebat et temporis et occupa-
tionum mearum ratio: ita enim cogor pene
imparatus occurtere. Quas cum videar
maior studio peti quod speraueram visus
est: eas sub incudem reuocatas angere
vel emendare saltre: si qua dignore facie
in publicum venire possint. In qua re
optime lector te primus oro: ne stilu mei varietate mireris. Num
plane aliqui soridior penitusque mei dissimilis: quod de industria
facio: quod mihi non sit spes nois et memorie diuturne: nec tale
quippe vnguis quesui. Sed sicut vi in publicum tractus fuimus: ita
cogito semper: quod possum citius redire in meum angulum. salvo
Christiano meo nomine. Habere enim puto Theatrum meum suaz
horaz. Post me alius sequetur si dominus volet: ego tempori meo sacra
ficeri. Uideor et multis periculis durior in adversarios: et velut mo-
destie theologicice oblitus. Hic si qua et alia vitia mea inueniantur:
non magnopere deprecor: culpa: quod hoc me alia causa face-
rere non fuisse mihi conscientia: quod nimio publici tedio et odio in quod
me mergunt illi: plurimum mihi preciosissimi temporis suffurates.
Deinde quod tam prefacatos et obstinatos oblatratores patiori:
ut e quavis syllaba mihi ignominia: sibi victoria nostra Christia-
ni: insidiosissime et pertinacissime querant: ut malo nodo ma-
lus mihi cuneus necessarius videatur: quanquam video: mihi sto
macho me multa semper fecisse vim: ne facere que possem. Et ne
scio si molliter simul et utiliter tangi queant: qui inueteratissima
ita diu consuetudine opprobandi heretici nois: ita in iudicandis
alioz scriptis obstupuerunt et ad audiendam veritatem obduruerunt
suisque opinionibus obsurduerunt: ut vix caduceo diuino quoniama
excitari posse videantur. Ultid taceamus quod intolerabile sit: leviter
arguere eos: qui et templo dei speluncam latronum fecerunt: et e scriptura
dei negotiis hominum: abominationem ea et loco sancto: et Christus
flagellis pepulit. et Paulus dure increpandos censuit homi-
nibus quos. Nam id coguntur velint nolint confiteri: sacras lire-
ras passum in unigeralibus studijs suis neglectas penitus quam

1851183
14

trumis sese iacent scripturas intelligere religiosius humatio
aliorum sensu/ & illorum proprio. Ego mihi nolo hanc cantari
cantilenam/nec saltabo ad eam. Et loeo non indice humano die
scripturam/sed scripture iudice: omnium hominum scripta di-
cta facta intelligere. Postremo omnium criminū nomina mo-
deste et patienter tulisse/ laus esto. At spolium nominis Chri-
stiani rapinam glorie dei/ abnegationem Christi (quod molun-
tur qui hereticum tam facile q̄z temere pronunciant) agnouisse:
ac non potius usq; ad sanguinem omnibus viribus reclamasse
anathema sit. Proinde qui me patientem desiderant: primus
alio qz heretico perfido et apostatico nomine crumentur: aut
quod debent/ talem me esse prius conuincant. Neq; enim mihi
retaliasse videoz quenquā talium criminatoz: etiam si sexcentis
nominibus malis eos onerassem. Heresis enī similia sibi mon-
stra non haber: cum sit peccatum in spiritum sc̄m. Quāquam
āntutus omnīu sanctoz exempla et impotente illoz animu: qui
tam celebre hoc crimen faciunt: pene mihi persuadeo nō minus
serendū esse heretici: qz cuiusq; vicij opprobriū. Quando et
Christū habere demonū Iudei insaniebant: obsequiū deo se
prestare arbitrati. Clerū utrū sit nullius persona viq; mihi erit
odiosa: qui sperem om̄es nostāndez pacatos in regno Christi
victuros in eternū. Lausam vero scripture sancte: si concitati
ore zelo egero: veniā mihi spero iusta non negari: quod non pos-
sit esse par vilius lesio seu iniuria: cū iniuria diuine scripture col-
lata. Hic enī vita nostra leditur eterna: illuc putridū nomen cor-
ruptibilis hominis. Dns autē ipse Jesus regat et seruet nos
omnes. custodiarq; corda: et intelligentias nostras Amen.

Tale optime lector.